

KAZAK TÜRKÇESİNDEKİ ATASÖZLERİYLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR ÜZERİNE BİR BİBLİYOGRAFYA DENEMESİ

Uğur GÜRSU*

Özet

Bu bibliyografya denemesinde Kazak Türkçesindeki atasözleriyle ilgili olarak Türkiye’de ve Kazakistan’da yapılmış olan kitap, tez, makale ve derleme gibi konuyla doğrudan ilintili çalışmalarla birlikte, edebiyat tarihleri ve sözlükler gibi yardımcı kaynaklar da dâhil edilmiştir. Bibliyografyada yer verilen çalışmalar yazarlarının isimlerine göre alfabetik olarak sıralanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kazak Türkçesi, Atasözü, Makal-metel, Bibliyografya.

ABSTRACT

In this bibliography there is a list of studies such as books, thesis, articles and compilations about Kazakh proverbs prepared both in Turkey and Kazakshtan. In addition to these primary resources, literary histories and dictionaries are also included. The items are listed according to the names of writers in the bibliography.

Keywords: Kazakh Turkish, Proverbs, Makal-metel, Bibliography.

GİRİŞ

Sovyetler Birliği’nin yıkılmasıyla birlikte, bu devletin bünyesindeki Türk toplulukları bağımsızlıklarını ilan ederek kendi devletlerini kurmuşlardır. Tarihî ve kültürel bağları dolayısıyla Orta Asya’ya büyük ilgi duyan Türkiye, bu genç Türk devletleriyle yakın ilişkiler kurmuştur. Kültürel ve bilimsel ilişkilerin kurulması ve geliştirilmesi neticesinde, Türk dünyasının ortak değerleri ve taşıdığı büyük kıymet her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, çağdaş Türk lehçelerinin atasözü hazinelerinin incelenmesi dil, folklor ve edebiyat yönünden büyük önem taşımaktadır.

---

* Yard. Doç. Dr. İstanbul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Dili Anabilim Dalı

Atasözleri, bir milletin kültürünü, inançlarını, geleneklerini ve yaşayış tarzını yansıtan ve yüzyıllar ötesinden günümüze uzanabilme kabiliyetine sahip olan sözlü edebiyat ürünleridir. Atasözlerinin uzun ömürlü olmasında, kuşkusuz, verdikleri öğütlerin eskimezliği ve çağların yıpratıcı etkisine direnebilme gücü büyük rol oynamaktadır. Atasözleri sadece verdikleri mesaj ve öğütler sebebiyle önem taşımazlar, dil ve edebiyat bakımından da kıymetli ürünlerdir. Her milletin olduğu gibi, binlerce yıllık tarihe sahip olan Türk milletinin de zengin bir atasözleri hazinesi bulunmaktadır.

Kazak Türkçesinde, atasözleriyle ilgili derleme ve incelemelerin 19. yüzyıl sonlarında başladığını görmekteyiz, 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar uzanan bu ilk dönemde Kazakların yanı sıra Rus araştırmacıların da çalışmalarına rastlamaktayız. Sovyet Devrimi'nden bugüne kadar uzanan süreçte ise Kazak atasözleriyle ilgili derleme ve incelemelerin büyük oranda Kazak araştırmacılar tarafından yapıldığı görülmektedir. Hazırladığımız bibliyografyada Kazak atasözlerine ilişkin kitap, tez, makale ve konferans bildirileriyle birlikte, sözlükler de yer almaktadır; zira söz konusu sözlüklerde pek çok kelime, anlamları verildikten sonra, atasözlerinden yararlanılarak örneklendirilmektedir. Bibliyografyada Kazak Türkçesi, Türkiye Türkçesi ve Özbek Türkçesinin yanı sıra Rusça ve İngilizce yayınlar da yer almaktadır.

- Abduldina, “Makal-Metelderdi Jüyelew Meseleleri”, *KazUU Habarşısı*, 2004, no: 1, s.24-26.
- Adambayev, Baltabay, *Halık Danalığı*, Rawan Baspası, Almatı, 1996.
- Adambayev, Baltabay, *Halık Makal-Metelderi*, El Yazması, 1958.
- Adambayev, Baltabay, *Makal-Metelder*, Gılım Baspası, Almatı, 1996.
- Adambayev, Baltabay, “Makal-Metelderin Kuruluşu men Poetikası”, Almatı, *Bilim*, 2007, s.120-141.
- Adambayev, Baltabay, “Makal-Metelder Halık Pedagogikası”, Almatı, *Ana Tili*, 2009, s.285-294.
- Ahmetbekova, “Makal-Metel Danalikka Bastaydı”, *Kazakstan Mektebi*, 2000, no:9, s.67-68.
- Ahmetov, Z.-Berdiyayev, R., *Makal-Metelder*, Edebiyet jane Öner İnstitutı, Gılım Baspası, Almatı, 1996.
- Akkozın, *Kazak Makal-Metelderi*, Gılmi-Tehnikalık Edebiyetter Baspası, Almatı, 1990.
- Akmukanova, Balım, *Kazaktın Makal-Metelderi*, Kazaktın Memlekettik Kırkem Edebiyet Baspası, Almatı, 1950.

- Alektrov, E., “Makaldar Men Metelder”, *Astrahanskiy Vestnik*, 1894, no:1369.
- Alpısbayeva, *Kazak Halkının Makaldarı Men Metelderi*, M.O Ewezov Atındaki Edebiyet Jane Öner Institutı Baspası, Almatı, 2001.
- Altınсарın, İbray, *Hrestomatiya*, Orınbor, 1879.
- Amirjanova, “Makal-Metelderдин Awdarıluw Ereşelikteri”, *KazUU Habarşısı Filologiya Seriyası*, 2009, no:3, s.103-104.
- Askar, Orazakın, *Kazak Jene Elem Halıktarının Tandamalı Makal-Metelderi*, Balawsa Baspası, Almatı, 2005.
- Atajanova, R. K., “Makal-Metelder- Halık Ömirinin Aynası”, *Halıkaralık Gilmi-Teoriyalık Konferantsiya Materialdarı*, Senim Baspası, Taraz, 2005, s.231-234.
- Atajanova, R. K., “Makal-Metelderdegi Ulttık Minez”, *KazUU Habarşısı Filologiya Seriyası*, 2004, no: 7, s.148-151.
- Aysenova, J. A., “Makal-Meteldegi Sinonimderdin Stildik Kızmeti”, *Kostanay Memlekettik Pedagogikalık İstitutının Jarşısı*, 2008, no: 2, s.57-62.
- Aytbayev, Ö. “Makal-Metelderdi Awdaru Tönireginde Tuwgan Oylar”, *Juldız*, 1971, no: 5, s.154-157.
- Aytmukanov, *Kaharlı Söz Kamal Buzadı*, Almatı, 1941.
- Babışbayeva, “Makal-Metelderдин Koldanuwi”, *Kazakstan Mektebi*, 2009, no:6, s.45-46.
- Bapayev, “Makal-Metelderдин Jasaluw Jolınan”, *Kazakstan Mektebi*, 1974, no: 11, s.83-84.
- Barjaksı balası, A., *Min bir Makal*, Moskova, 1923.
- Bayadilova, “Makal-Metelderдин Şet Tilin Okıtıwdığı Orni”, *Ult Tagılımı*, 2007, no: 3, s.222-225.
- Baybatanova, F. İ. “Makal-Metelderdegi “Jaman” Sözinin Koldanıluwi”, *Sb. Dok. Mejdunar. Nauç.-Prakt. Konf. Posvayats. 15-Letiyu Kazakstansko-Amerikanskogo Svobodnogo Universiteta*, Ust-Kamenogorsk, 2009, 2.Bölüm, s.104-108.
- Baygaj, “Makal-Metelderдин Zertteluw Tarıhınan”, *Elem Örkeniyeti jane Kazakstan Materialı Nauç. Konf.*, Almatı, 2007, Ç.2, s.141-146.
- Baygajkızı, “Makal-Metelderdi Toptastıruw Meselesi”, *Kazak Tili men Edebiyeti*, 2008, no:7, s.96-101.
- Bayımbetova, K., “Makal-Metelderdi Paydalanu (Metin)”, *Kazakstan Mektebi*, 2006, no:11, s.38-39.
- Baysarina, S. S. “Makal-Metelderdi Okuw Terbiye Ürdisinde Paydalanuw”, *K.A. Yassawi Atındaki Halıkaralık Kazak-Türük*

Universitetinin Habarşısı Kogamдық Gılımdar Seriyası, 2007, no:1, s.234-235.

- Bayteliyev, A. E., “Makal-Metel Emes Kommunakativtik Frazeologizmderdin Menmetindik Koldanısı”, *Ortalık Aziya jane Kazakstan Türki Örkeniyetinin Bastawı Attı Halıkaralık Gılmi-Praktikalık Konferantsiyasının Enbekteri*, 25-26 Mayıs ,Taraz, c.1, s.146-151.
- Bayteliyeva, “Makal-Metelderdin Semantikalık jane Men Metindik Ereşelikleri”, *Ult Tağılımı*, 2008, no:3, s.291-295.
- Baytursınov, Ahmet, *Edebiyet Tanıtıqı*, Taşkent, 1926.
- Beyimbetov, “Makal men Makaw”, *Ara*, 2007, no:4, s.16.-17.
- Bizakov, Seydin, *Kazak Tilinin Sinonimder Sözdigi*, Arıs Baspası, Almatı, 2005.
- Bolatov, “Makal-Metelder”, *Arka Ajarı*, 1996, 26 Eylül.
- Bolganbayulı, *Sinonimder Sözdigi*, A. Baytursınov Atındagı Til Bilimi Institutı Baspası, Almatı, 2001.
- Bürkitbayeva, “Makal-Sözdin Meyegi”, *Kazak Tili men Edebiyeti Orıs Mektebinde*, 2003, no:11, s.71-76.
- Culfayeva, Halide Daşdan, *Kazak Türkçesi'nde Atasözleri ve Deyimler (Metin-Tercüme-İndeks)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2004.
- Çağatay, Saadet, *Kazakça Metinler*, TTK Basımevi, Ankara, 1961.
- Dawılbayev, “Makaldar”, *Dala Walayatının Gazeti*, 1892, no:42-46; 1894, no:10.
- Dewrenbekov, *Kazak Makal-Metelderi*, 2001.
- Divayev, *Etnografıçeskie Materialı (Skazki, Poslovitsı, Zagadki, Primeti, Bilini) Tuzemnogo Naselenie Sır-Darinskoy Oblasti*, Taşkent, 1895.
- Divayev, *Kazak Makaldarı*, Taşkent, 1927.
- Divayev, *Kirgizskie Poslovitsı*, Taşkent, 1900.
- Doğan, Oğuz, *Kazak, Nogay ve Kırım Çöl Türkçesi'ndeki Atasözleri ve Bunların Şive ve Ağız Yönünden Değerlendirilmesi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1996.
- Doğu, Mahmut, *Kazak Türkçesi'nde Atasözleri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Lisans Tezi, İstanbul, 1990.
- Dosanov, S., “Makaldar men Metelder”, *Leniñsil Jas*, 1958, 2 Şubat.

- Dosova, “Körkem Metinde Makal-Metelderdin Koldanılıwı”, *Kazak Tili men Edebiyeti*, 2009, no:3, s.98-103.
- Düyseyeva, L. A., “Makal-Metelderdin Okıtıw Protsesindegi Terbiyelik Meni”, *Materialı Mejdunar. Nauç. Konf.*, Almatı, 2004, s. 92-94.
- Ebdenova, “Makal-Metelderdin Okıtıwdın Alğı Şarttırı”, *5. Halıkaralılık Dulati Okıwlarının Materialdarı*, Taraz, 2006, s.325-328.
- Ebdildaulı, “Makal-Metel Meyegi: Akın, Jazuwşı, Jurnalist Eli Iskabaydın “Til men Söz” Attı Jana Jıynagı Jayında”, *Jetisu*, 2004, 29 Mayıs, s. 19.
- Ebilkasımova, K., *Kazak Folkloristikası (Metin)*, Bilim, Almatı 2007.
- Eliaskarov, “Makal-Metelder”, *Enbek Tanı*, 1986, no: 3, s.16.
- Elimbayev, Muzafar, *666 Makal men Metel*, Almatı, 1960.
- Elimbayev, Muzafar, *Batamen Er Kögerer*, 1996.
- Elimbayev, Muzafar, *Er Aynası - Enbegi*, Almatı, 1968.
- Elimbayev, Muzafar, *Halık-Gajap Telimger*, 1994.
- Elimbayev, Muzafar, “Makalda Atı Kalgan Markaskalar”, *Kazak Edebiyeti*, 1996, no: 33, 13 Ağustos.
- Elimbayev, Muzafar, “Makaldar, Metelder, Nakıl Sözder”, *Sotsialistik Kazakstan*, 1964, 21 Kasım.
- Elimbayev, Muzafar, *Makal-Metelder, Jumbaktar*, Almatı, 1978.
- Elimbayev, Muzafar, “Makal-Metelder jane Awdarma”, *Jalın*, 1972, no:1, s.140-145.
- Elimbayev, Muzafar, “Makal-Metelderimizdi Tügendep Boldık Pa?”, *Ana Tili*, 2004, 28 Ekim, no: 44, s.10.
- Elimbayev, Muzafar, *Makalnama*, 1970.
- Elimbayev, Muzafar, *Makal-Sözdin Meyegi*, 1963.
- Elimbayev, Muzafar, *Marjan Söz*, 1982.
- Elimbayev, Muzafar, *Nakıldar*, 1998.
- Elimbayev, Muzafar, *Nakıldın Törkinnaması*, 1996.
- Elimbayev, Muzafar, *Örnekti Söz – Ortak Kazına*, Almatı, 1967.
- Elpeyisova, Kamal, *Magınalas Makal-Metelderdin, Kanattı Sözderdin Kazakşa-Orısşa jane Orısşa-Kazakşa Sözdigi*, Awdarma, 2006.
- Ergöbek, Kulbek, *Kazak Makal-Metelderi*, Halıkaralılık Kazak-Türük Universiteti Baspası, Türkistan, 2004.
- Erin, Talgat, *Kazak Makal-Metelder Hatkerligi*, Esemöner Baspası, Şincan, 1993.
- Erkebayev, S., “Kısık Ezüwden Şıkkın Kınır Metelder”, *Kazak Edebiyeti*, 9-15 Haziran 2006, no: 23, s.16.

- Esengazina, B. B., “Makal-Metelderdin Sintaksisi”, *Materialı Region. Nauç. Prakt. Konf. Posvayats. 75 Letiyu So Dnya Rojdeniya Akad. M.K. Kozıbayeva*, Kostanay, 2007, s.160-165.
- Esimhanov, S., “Makal- Sözdin Meyegi”, *Lenin Jolu*, 1988, 9 Ocak.
- Eşmuamedov, M., *Dala Walayıttın Gazeti*, 1894, no:32-34; no:36-38, no: 41-44.
- Ewezov, Muhtar, *Edebiyet Tarihi*, 1927.
- Ewezov, Muhtar, *Kazak Halkının Eposı men Folklorı*, 1940.
- Gabdisattarova, T., “Makal-Metelderdi Okıtıw” , *Bastawış Mektep*, 1981, no:3, s.34-36.
- Gabdullin, Melik, *Kazak Halkının Awız Edebiyeti*, Sanat Baspası, Almatı, 1996.
- Gern, F. V., *Kirgizskie Poslovitsı*, Semipalatinsk, 1898.
- Gürsu, Uğur, *Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesindeki Atasözlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul, 2009.
- İbrayeva, “Makal men Metelderdi Koldanuw”, *Kazak Tili men Edebiyeti*, 1994, no: 5-6, s.22-23.
- İslomkul, M., *Kozok Halk Makol va Matallari*, Jazuwşı, Almatı, 2009.
- İşanova, “Makal-Metel Halık Murası”, *Terbiye Kuralı*, 2003, no: 4, s.6.
- Jandıbayev, G., *Söz Meyegi*, Jeti Jargı Baspası, Almatı ,1998.
- Januzakov, Telgoja, *Kazak Tilinin Sözdigi*, Dayk Press Baspası, Almatı, 1999.
- Jarıkıbayev, K., “Makal-Metelder-Halık Psikologiyasının Aynası”, *Etnopedagogika*, 2007, s.25.
- Jarkınbekov, S., “Makal-Metelderdi Okıtıw Arkılı Okuwşılardıń Öz Betimen İzdenüwine jane Şıgarmaşıllıka Bawluw Edisteri”, *Ulagat*, 2006, no:1, s.17-24.
- Jeketov, S., “Makal-Söz Meneri”, *Kostanay*, 1997, 9 Eylül.
- Jubanışbekova, S., “Makal-Metelder Aytısı : 2-sınıp”, *Bastawış Mektep*, 2005, no:6, s. 32-33.
- Jumadilova, G., “Makal-Metelderdin Frazelogizmderge Katsısı”, *Kaz MU Habarşısı Şıgıstanuw Seriyası*, 1999, no: 9, s.22-25.
- Jumadilova, G. T., “Makal-Metelderdin Kórkemdik Poetikalık Tabigati”, *KazUU Habarşısı Şıgıstanuw Seriyası*, 2008, no: 4, s.86-90.
- Kamiyeva, G. K. “Makal-Metelderdin Şıguw Joldarı Tuwralı”, *KazUU Habarşısı Filologiya Seriyası*, 2007, no: 1, s.15-17.

- Kamzin, K., “Makal-Makam-Metel”, *Kazak U U Habarşısı Jurnalistika Seriyası*, 2006, no: 2, s. 48-51.
- Kanapina, B. T., “Makal-Metelderdin Nakıl Sözdermen jane Aforizmdermen Ara Katsısı”, *Kostanay Memlekettik Pedagogikalık İnstitutının Jarşısı*, 2009, no:1, s. 41-45.
- Kasımova, Gulbanu, *Kazak Tili 5*, Atamura Baspası, Almatı, 2005.
- Kasımova, Gulbanu, “Makal-Metelderdegi Fizikalık Kubılıstar”, *Matematika jane Fizika*, 2007, no: 6, s. 53-54.
- Kasımova, Gulbanu, “Makal-Meteldi Zaman Tuwdırar”, *Jas Galımdar-Gılımnın Keleşegi*, KazNTU, Almatı, 2004, 1. bölüm, s.628-630.
- Katarinskiy, *Sbornik Kirgizskih Poslovits*, Orenburg, 1899.
- Kaydar, E. T., *Halık Danalığı (Kazak Makal-Metelderdin Tüsindirme Sözdigi jane Zerttevi*, Toganay T., Almatı, 2004.
- Kayırgaliyev, Kajıgerey, *Makal-Metelder*, El Yazması, 1958’de M. Ewezov Enstitüsü’nün El Yazmaları Koleksiyonuna katıldı.
- *Kazak Makal-Metelderi*, Şıncan Halık Baspası, 1979.
- *Kazak SSR Tarihi*, Kazak Memlekettik Baspası, Almatı, 1952.
- *Kazak SSR Tarihi*, Kazaktın Birikken Memleket Baspası, Almatı, 1949.
- Kenbeyisova, N. A., “Makal-Metelderdin Körkem Şıgarmadağı Koldanı”, *Euraziya Gumanitarlık İnstitutının Habarşısı*, 2009, no: 1, s.225-228.
- Kenesbayev, İsmet, *Frazeologiyalık Sözdik*, Arıs Baspası, Almatı, 2007.
- Kenesbayeva, “Makal-Metelder”, *Bala Bi*, 2007, no:1, s.8-9.
- Kenjeahmetuli, S., *Jeti Kazına*, Ana Tili Baspası, 2002.
- Kenjemuratova, S., “Makal-Metel Tilindegi Keybir Ereşelikter”, *Kaz MU Habarşısı Filologiya Seriyası*, 2002, no: 18(52), s.96-99.
- Kenjemuratova, S., “Makal-Metelderdegi İkşamdaluw Kubılısı”, *Kazakstan Mektebi*, 2002, no: 3, s.72-73.
- Kenjemuratova, S., “Makal-Metelderdin Zerttelüw Tarihınan”, *Kaz MU Habarşısı Filologiya Seriyası*, 2002, no: 18(52), s.146-148.
- Keykin, Jerdem, *Kazaktın 7777 Makalı Men Meteli*, Ölke Baspası, Almatı, 2002.
- Kirchner, M., “On Some Stylistic Features of Kazakh Proverbs”, *EJOS*, VI, No: 17, 2003, s. 1-5.
- Kokişulı, “Surkaw Surak”, *Ara*, 2006, no: 12, s.14-15.
- Köptilewova, K., “Makal-Metel Lingvomedeni Birlikter”, *KazUU Habarşısı Filologiya Seriyası*, 2008, no:8, s.187-190.
- Köşerov, “Makal-Metelder Matematika Sabaktarında”, *İnform. Fizika Matem.*, 1996, no: 6, s.66-68.

- Kulımbetov, E., “Makal-Metelderin Terbiyelik Meni”, *Ontüstik Kazakstan*, 1984, 2 Ekim.
- Kurışjanov, “K İzüçeniyy Svyazi Abuçka Sözi v Starotyurkskih Yazıkah s Makal-Metelder v Sovremenom Kazahskom Yazıke”, *İzv. AN KazSSR. Ser. Filologiya*, 1978, s.1-5.
- Kurışjanov, E., *Makal-Metelder men Kanattı Sözder*, Jazuwşı, Almatı 1987.
- Kurışjanov, *Söz Atası, Makal-Metelder men Kanattı Sözder*, Almatı, 1987.
- Kurmanjanov, E., *Söz Atası*, 1987.
- Kuspangalıulı, O., *Makal-Metelder*, Rawan Baspası, Almatı, 1997.
- Laptev, *Materialı Po Kazah-Kirgizskomu Yazıku*, Moskova, 1900.
- Lyuti, Ya., *Akmeşit (Kızılorda) Kazagının Makalı*, Taşkent, 1883.
- Lyuti, Ya., *Kirgizskaya Hrestomatiya*, Taşkent, 1893.
- Majitayeva, Ş. M., “Makal-Metelderin Zerttelüw Tarıhınan”, *KarMU Habarşısı Filologiya Seriyası*, 2008, no: 4, s.43-47.
- Malaysarin, J., *Kazak Makal-Metelderi*, Ana Tili Baspası, Almatı, 2005.
- Melioranskiy, L. M., *Kirgizskie Poslovitsı i Zagadki*, 1892.
- Meyram Iskak balası, *Kazak Makaldarı*, Kazan, 1914.
- Mırza Eli Kadır, *Egizjoldar: Nakılnama*, Jazuwşı, Almatı, 2008.
- Mırza Eli Kadır, “Kırık Buwın Kazakpız”, *Ara*, 2006, no:12, s.23.
- Mırza Eli Kadır, “Tüydek-Tüydek Tirkester”, *Aykın*, 23 Haziran 2007, no: 114, s.8.
- Moldasanova, “Makal-Metel, Turaktı Tirkesterdegi Idıs-ayak Atawları”, *Kazak Tili men Edebiyeti*, 2007, no:8, s.81-85.
- Mombekova, “Atalar Sözi-Terbiye Közi”, *Sınıptagı Terbiye*, 2006, no: 3-4, s.18-20.
- Mukanov, Sebit, *Halık Murası*, Almatı, 1974.
- Mukışeva, “Makal-Sözdin Meyegi nemese Kazak jane Majar Makaldarına Baylanıstı Etnografıyalık Közkaras”, *Egemen Kazakstan*, 2002, 20 Aralık (no:294-295), s.8.
- Muldaşeva, S. B., “Makal-Metelderdi Retrologiyalık Turgıdan Taldaw”, *KazUU Habarşısı Filologiya Seriyası*, 2008, no:2, s.47-51.
- Musulmanbekova, A. K., “Makal-Metelderin Koldanuwı”, *Materialı Mejdunar. Nauç. Prakt. Konf. Posvayaş 10-Letmiyy Nezavisimosti RK*, Petropavl, 2001- Ç.1., s. 233.234.
- Naraliyeva, R. T., “Makal-Metelder-Söz Meyegi”, *Materialı Respub. Nauç.-Prakt. Konf.*, Kazak Universiteti, Almatı, 2004, s.88-91.

- Nurgali, Rımgali, *Kazaktın 10000 Makal-Meteli*, Foliant Baspası, Astana, 2006.
- Nurgazin, “Makal- Sözdin Meyegi”, *Oral Öniri*, 1988, 3 Şubat.
- Nurgazin, “Makal-Metel, Kanattı Sözder”, *Sarıarka Samalı*, 1996, 20 Ağustos.
- Nurmahanov, “Makal-Metelder Elem Tilderinde”, *Kazakstan Jogarı Mektebi*, 2001, no: 3, s.99-107.
- Nurmahanov, “V.V. Radlov Enbekterindegi Türki Makal-Metelderinin Leksika-Grammatikalık Sıypatı”, *FGK Avtoreferatı*, Almatı, 1994.
- Onalbayulı, Saken, *Kazak Makal-Metelderi*, Ulttar Baspası, Pekin, 2005.
- Orazayev, Mustafa, *Makal-Metelder*, El Yazması, Taşkent, 1968.
- Ostrovmov, *Sbornik Materialov Dilya Sır-Darinskoy Oblasti*, 1891.
- Oymawıtova, R. R., “Makal-Metelderdi Okıtuwdagı Bilimdik, Terbiyelik jane Damıtuwşılık Funktsiyaları”, *Keleşek-2006: Studentter jane Jas Galımdardın Resp. Gıl.-Tejiribelik Konf. Enbekterinin Jıynagı*, AO JezU, Jezkazgan, 2006, Kn.:1, s.188-190.
- Ömirbek, K., “Makal Jarıs:Sıkak Engime”, *Kazak Edebiyeti*, 1997, 18 Kasım, no:46, s.16.
- Pantusov, N., *Kirgizskie Poslavitsy Zapisannie v Kopalskom Uезде*, Kazan, 1900.
- Sabır, “Makal-Metelder Boyındagı Sabaktastık”, *KazUU Habarşısı Filologiya Seriyası*, 2003, no: 9, s.75-77.
- Sadırbayev, S., *Kazak Halkının Awız Edebiyeti*, Mektep Baspası, Almatı, 1977.
- Sahayeva, S., “Makaldar men Metelder”, *Kazakstan Ayelderi*, 1959, no: 3, s.20.
- Sarıbayev, Şora Şamgalievıç, *Kazak Tilinin Aymaktık Sözdigi*, Arıs Baspası, Almatı, 2005.
- Sattarov, K., *Akıldın Közi*, Almatı, 1990.
- Sebitova, Z., “Makal-Metelder Meni”, *Bastawış Mektep*, 2007, no: 8-9, s.54-56.
- Sedwakasova, “Makal-Metelder jane Terbiye”, *Kazakstan Mektebi*, 1996, no:12, s.38-39.
- Sersenbayev, R., “Makal-Metelderdi Nasıhat Jumısına Paydalanuw”, *Kazakstan Kommunisti*, 1961, no:5, s.75-79.
- Sersenbayev, R., “Makal-Metelderdin Keybir Til Ereşelikleri Jöninde”, *Kazak Edebiyeti*, 12 Yanvar 1961, no:3.

- Sersenbayev, R., “Makal-Meteldin Bayuw Joli”, *Kazakstan Mektebi*, 1961, no:4, s.66-70.
- Seydimbek, *Makal-Metelder*, Foliant Baspası, Astana, 2008.
- Seyfullin, Seken, *Kazak Edebiyeti*, 1932.
- Seyfullin, Seken, *Makal Bolgan Sözder*, Almatı, 1964.
- Seyitov, İsatay Seyitulı, *Makal, Metel, Nakıl, Asem-Sistem*, Almatı, 2007.
- Seylhan, A.K., *Til Medeniyeti*, Media-Alyans Baspası, Öskemen, 2006.
- Skendirova, Ş., “Kazak Makal-Meteldlerinin Tarihi Meni”, *Kazak Tili men Edebiyeti*, 2009, no:2, s.38-39.
- Smagulova, Guldarhan, *Parsı jane Kazak Tilindegi Makal-Metelderdin Jüyesi*, Almatı, 2006.
- Smaylova, A.T., *Kazaktın Makal-Metelderi*, Köşpendiler Baspası, Almatı, 2005.
- Subhanberdina, Y., *Dala Walayatının Gazeti*, Edebi Nuskalar (1888-1894), Gılım Baspası, 1989.
- Subhanberdina, Y., *Edebi Mura*, Almatı, 1976.
- Şalabayev, B. (bölüm yazarı), *Kazak Edebiyetinin Tarihi*, Almatı, 1948.
- Şalğınbayeva, K., “Makal-Metelderdin Terbiyelik Körinisi”, *Kazakstan Mektebi*, 2005, no:5-6, s.67-69.
- Şanlakbayeva, Ş. B., “Makal-Metelderdin Sabakta Koldanıluwı jane Terbiyelik Meni”, *Al-Farabi Atındağı KazUU Okıtuvşı-Professorlarının XXXIII Gilmi-Edistemelik Konferantsiyasının Materialdarı*, Almatı, 2003, 3. Kitap, s.28-29.
- Şayhiulı, E., “Ezilin Jarassa, Eyalınmen Oyna”, *Aykın*, 23 Haziran 2007, no: 114, s.8.
- Şerip, “Körmes Tüyeni De Körmes” Meteli Kaydan Şıkkan?”, *Aykın*, 7 Haziran 2007, no: 102, s.10.
- Tasımov, A.T., “Kalmak Jerinde Turatın Kazak Tilinde Uşırasatın Keybir Frazeologizmder men Makal-Metelder”, *KazUU Habarşısı*, no: 4.
- Tabıldıyev, Elibay, *Halık Tagılıwı*, Kazak Universiteti, Almatı, 1992.
- Tamir, Ferhat, *Barköl'den Kazak Türkçesi Metinleri: Gramer-Metin-Sözlük*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 94, Ankara, 1989.
- Törehanov, M., “Makal, Metel, Nakıldar”, *Juldız*, 1984, no:1, s. 187-188.
- Turgaliulı, Nukan, *Kazak Makal-Metelderi*, Şıncan Halık Baspası, Urumçi, 2006.

- Turmanjanov, Ötebay, *Asıl Sözder*, 1967.
- Turmanjanov, Ötebay, *Kazaktın Makaldarı men Metelderi*, Kazaktın Memlekettik Körkem Edebiyet Baspası, Almatı, 1959.
- Turmanjanov, Ötebay, *Kazaktın Makal-Metelderi*, Almatı, 1959.
- Turmanjanov, Ötebay, *Tandamalı Makal-Metelder*, 1957.
- Ürimova, Rahila Kenjebekkızı, “Makal-Metelderin Zerttelüwi Jaylı”, *Halıkaralık Gilmi-Teoriyalık Konferantsiya Materialdarı*, Arıs, Almatı, 2007, s.159-162.
- Ürimova, Rahila Kenjebekkızı, *Kazak Tilinin Aymaktık Makal-Metelderi men Frazelogizmderinin Etnokurılımdık Sıypatı*, Koja Ahmet Yasawi Atındağı Halıkaralık Kazak-Türük Universiteti Kandidatlık Tezi, Almatı, 2009.
- Vasilyev, *Poslovitsı Zapisannie Soslov Kirgiz Turgayskoy Oblasti*, Orenburg, 1892.
- Welihanov, Ş. Ş., *Ulı Jüz Makaldarı*, Şıgarmalar Jıynadı, 3. Cilt, Almatı, 1964.
- Yazgan, M., *Türki Halkının Makal-Metelderi men Jumbaktarı*, Arıs Baspası, Almatı, 2008.
- Yusupov, M., *Makal-Metelder: Otan Eldin Anası*, Almatı, 1984.
- Zhussupova, Lyazzat, *Kazakça Atasözleri, Deyimler ve Türkiye Türkçesi Karşılıkları*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2001.

